

TÄHEKE

Nr.2

1998

Ellen Niidu lõbus
näidend

Lugu koer
Tessast, kes
ihkas ülikooli
näha

Ristsõnamõista-
tusest, kes
karjub: "Ka! Ka!
Ka!"

Fred Jüssi räägib
lumekirja
lugemisest

Jutuke Pärdist ja
külalisest, kes
talveõhtul
kellukest
helistab

Võimalus võita
lauamäng

ISSN 0134-2266

91770134226003

LOHUTUSLOOM

KOGU KLASSI NÄIDEND VIIES STSEENIS

Tegelased:

ISÄ JA EMA
ATS JA MALL
SAJAJALGNE
KOOLIOPETAJA

1. stseen

Tuba. Toas Ema ja Isa. Laual lilled ja sööginõud. Ema katab lauda. Isa loeb ajalehte.

EMA: Nüüd on siis kool läbi ja kevad käes.

ISA: Kas täna saavadki Ats ja Mall tunnistused kätte?

EMA: See see häda on.

ISA: Mis häda? See on ju tore, kui lapsed jälle targemad.

EMA: Seda küll. Aga sina lubasid neil kevadel mõne looma võtta, kui kool läbi saab.

ISA: Oh, ega nad seda enam ei mäleta.

EMA: Küll nad mäletavad. Sa ütlesid koguni, et kevadel võtke või sajajalgne!

ISA: Eks sajajalgne ongi etem, kui mõni kass või koer. Ja ma tahaksin teada, kust neid sajajalgseid saadakse!

EMA: Ära ole nii kindel, et ei saada. Praegusel ajal on kõike saada.

2. stseen

Tuppa tormavad ATS ja MALL, ilmatu suured koolitunnistused pihus.

ATS ja MALL: Tere, ema! Tere, isa!

MALL: Me oleme nüüd kolmandas klassis!

ATS: Me oleme nüüd sügiseni koolist priid!

EMA: Soovin õnne!

ISA: Kas anti ka head tunnistused?

LAPSED: Anti küll. Päris head. (Näitavad vanematele tunnistusi.)

ISA ja EMA: Tublid lapsed.

EMA: Tulge nüüd sööma!

MALL: Kas koera jaoks ka sööki on?

ISA: Missuguse koera jaoks?

ATS: Me pidime ju nüüd koera saama.

EMA: Koera on väga raske korteris pidada.

MALL: Siis kassi võib ikka võtta.

ISA: Suured lapsed ei peaks nii mõistmatud olema.

MALL: Aga mis loom oleks mõistlik?

ISA: Ma ütlesin ju teile – võtke sajajalgne!

EMA: Mis sa neist pilkad! Hakkame parem praadi sööma.

Pere istub sööma. Ema tõstab lastele ja isale nähtamatut sööki ette.

ATS: Aga kas keegi teab, mida sajajalgsed söövad?

ISA: Sajajalgsed söövad lehepudi.

MALL: Aga kas keegi teab, mis häält nad teevad?

EMA: Sajajalgne teeb sõduripolgu häält, sest vaata kui palju jalgu tal on.

ISA: Sajajalgsed võivad ka sussid jalga panna, kui muidu mürin liiga suureks läheb.

MALL: Helista siis, Ats, oma tuttavale võlurile, las ta saadab selle sajajalgsepoja meile ära.

ATS: Kohe. Aitäh söögi eest!

Sajajalgseid saab võlusalmiga ka ise kutsuda. Mu tuttav võlur seletas mulle, kuidas see käib.

MALL: Kutsume koos, siis mõjub paremini.

Aitäh, ema, söögi eest.

EMA: Palun, palun.

ISA: No mängige, mängige, lapsed.

Lähme me, ema, natuke puhkama. Rahu on jälle majas.

EMA: Mängige, mängige jah! Kui sajajalgne siin, siis hüüdke meid ka.

3. stseen

ATS: See võlusalm käis nii. Oot, ma tuletan kohe meelde.

Sajajalgne, lohepoju, asu meile kohe koju! Meil on kodus loomapuudus, meil on tarvis looma ruudus.

Kui sa oled vaikset laadi, saad meilt süüa võrtsipraadi. Kui sul moeks on lärmi lüüa, saad meilt lehepudi süüa.

Sajajalgne, lohepoju, tule meile kohe koju.

Peame nõu, mis hea, mis väär, ole meie mõõt ja määr!

Kui saab liiga kisa, kära, tüdineb meil isa ära.

Kui liiga vait on kõik, siis ema hakkab jälle muretsema.

Sina veider roduloom, ole meie koduloom.

Kui on majarahu ohus, püherdame õues rohus.

MALL: Vaatame nüüd aknast, kas tuleb juba.

ATS: Ma loen veel uuesti.

Lapsed vahivad hoolega saali. Ats kordab pominal salmi. Hakkab kostma klaverimängu. Saaliuks avaneb ja läbi saali marsibki sisse

SAJAJALGNE. Ta koosneb kümnekonnast lapsest ja hularõngastele kinnitatud kangaskattest, millest ulatuvad välja laste pead ja kirevates sokkides jalad. Sajajalgne võib olla ehitud (kunst)lilledega. Esiotsas on lõbusailmeline pea suurte silmadega. Silmadeks võivad viitsemise korral olla ka taskulambid, hända võib ehtida punane plinkiv latern.

SAJAJALGNE laulab:

Siit ma tulen, siit ma tõttan,
püüan pikki samme võtta.
Aega kulub natuke,
sest et iga papuke
vajab kinnisidumist
enne kiiret lidumist.

4. stseen

MALL: Vaata, Ats! Ema, isa!

ATS: Noh, mis ma ütlesin?!

SAJAJALGNE: Tere päevast! Ma olen kohal.

ATS ja MALL: Tere, kallid Sajajalgne! Kas sa tuled tõesti meie juurde?

SAJAJALGNE: Kui teie vanemad lubavad, siis suurima rõõmuga. Aga muidu võite teie ka minu juurde tulla.

Isa ja ema on ka lavale tormanud.

EMA: Sa vaata nüüd, isa! Neil ongi Sajajalgne.

ISA: Kas see pole mitte liiga suur? Äkki see on hoopis raudteerong?

ATS: Kus ta siis raudteerong on? Siin ei ole ju raudteedki!

MALL: Ja olete te kuulnud, et raudteerongid räägivad?

SAJAJALGNE: Tere! Tere! Kas see ongi see väga mõistlik isa, kes lubab lastel loomi pidada?

ISA: Mina olen küll see isa. Aga ma ei teadnud, et sajajalgseid nii suured on.

EMA: Isa, ma ütlesin ju sulle, et üks väike koer poleks ehk nii võimatu.

SAJAJALGNE: Kuidas me siia siis kõik ära mahume, kui te koera ka võtate?

ATS: Häid lambaid mahub palju ühte lauta.

SAJAJALGNE: Ma olen väga vähenõudlik loom. Kui isa ja ema põrandal magavad, siis me mahume kõik ilusti ära.

MALL: Me võime Atsiga ise põrandal magada.

ATS: Sooja ilmaga võime me ka "Estonia" teatri juures muruplatsil magamas käia koos Sajajalgsega.

SAJAJALGNE: See mõte meeldib mulle. Mina olen ju üldiselt lohutusloom. Seal muruplatsil saavad kõik ilma loomata lapsed meid vaadata. Ja leiavad lohutust.

ATS: Oskad sa, Sajajalgne, siis peale rääkimise veel midagi?

SAJAJALGNE: Muidugi! Me võime koos jenkat tantsida.

MALL: Kas sa inglise keelt ka oskad?

Turistide jaoks peaks sa natuke inglise keelt ka oskama.

EMA: Inglise keelt oskate ju sina ja Ats ise ka natuke.

SAJAJALGNE: O yes! OK! Siis lähme kohe. Siis võime me silmapilk

aktsiaseltsi asutada! Teenime ise lehepudiraha ja võime ka teie isa ja ema rahaliselt toetada ning abistada.

ISA: Te peaksite oma kooliõpetajaga rääkima. Kooli juures on ka muruplats.

EMA: Aga õhtuks peaksid lapsed siiski koju tulema. Keegi peab ka selle koeraga väljas käima, kui te teda võtta tahate.

MALL: Koera võib võtta sügisel. Me proovime nüüd seda lohutuslooma aktsiaseltsi alustada.

ATS: Ja klassijuhataja kutsume direktoriks!

SAJAJALGNE: Lähme siis ruttu! Aktsiaseltsi tekib praegu palju. Viimaks jõuab mõni teine klass teie klassist ette.

5. stseen

Sajajalgne pöördub kaarega ümber ja liigub Atsi ja Malle juhtimisel saalist välja. Isa ja ema lehvivad neile järele.

SAJAJALGNE ja LAPSED laulavad või retsi-teerivad:

Meile meeldib tantsimine,
ilma mööda vantsimine.
Kõik, ka käetud, jalatud,
on mängu kaasa palutud.

Meile meeldib koolimaja,
meeldib meie õpetaja,
sest et tema igas loos
söök lehepudi mega koos.

Õpetaja punapalgne,
sul on ka ju sajajalgne,
ühes nahas koer ja kass,
meie armas kallid klass!

Sina saad kõik koormad veetud,
sajajalgseid traksis peetud.

Taltsas nagu tibutall
on me klass su käpa all.

Nüüd, kus õitseb ploom ja toom,
ihkab õue laps ja loom,
sinna, kus on muruplats,
ihkab iga Mall ja Ats.

Õpetaja kätte tooma
mingem lohutuselooma.
Tema käe all kaitstud on
iga laps ja lill ja konn.

Rongkäik sammub laulu saatel saalist välja ja tuleb teise ukse kaudu tagasi koos klassijuhatajaga. Sajajalgsele on rüü vahepeal maha võetud. Kõik kummardavad publikule.

L Ö P P

Ristsõnamõistus

HELJO MÄND

Vanaema ei taha mõistatada. Mõistatamine teeb pea paksuks ja raiskab aega, ei lase musttuhat tööd teha. Vanaema tahab, et päev oleks sirge ja sõlmedeta. Ent Ristsõnamõistus käsib ennast lahendada.

Ristsõnamõistatusel on palju ühesuguseid silpe. Kõige rohkem ütleb Ristsõnamõistus "KA" – ja vanaema peab aru saama, mis see tähendab. Vanaemal peab olema Ristsõnamõistatuse jaoks kannatust. Tema elutarkus ütleb, et jonni on kergem ära hoida kui pärast ära ajada. Ja sellepärast kui Ristsõnamõistus ütleb "KA", vaatab vanaema ruttu, kas Ristsõnamõistus on püksesse KAKat teinud. Ei ole.

"KA," ütleb Ristsõnamõistus uuesti ja vanaema annab ruttu Ristsõnamõistatusele köögirätiku. Ristsõnamõistus on toimekas poiss, võib-olla tähendab "KA": mina tahan KA-A nõusid kuivatada nagu sina. Ent seekord Ristsõnamõistus ei taha. Viskab rätiku maha.

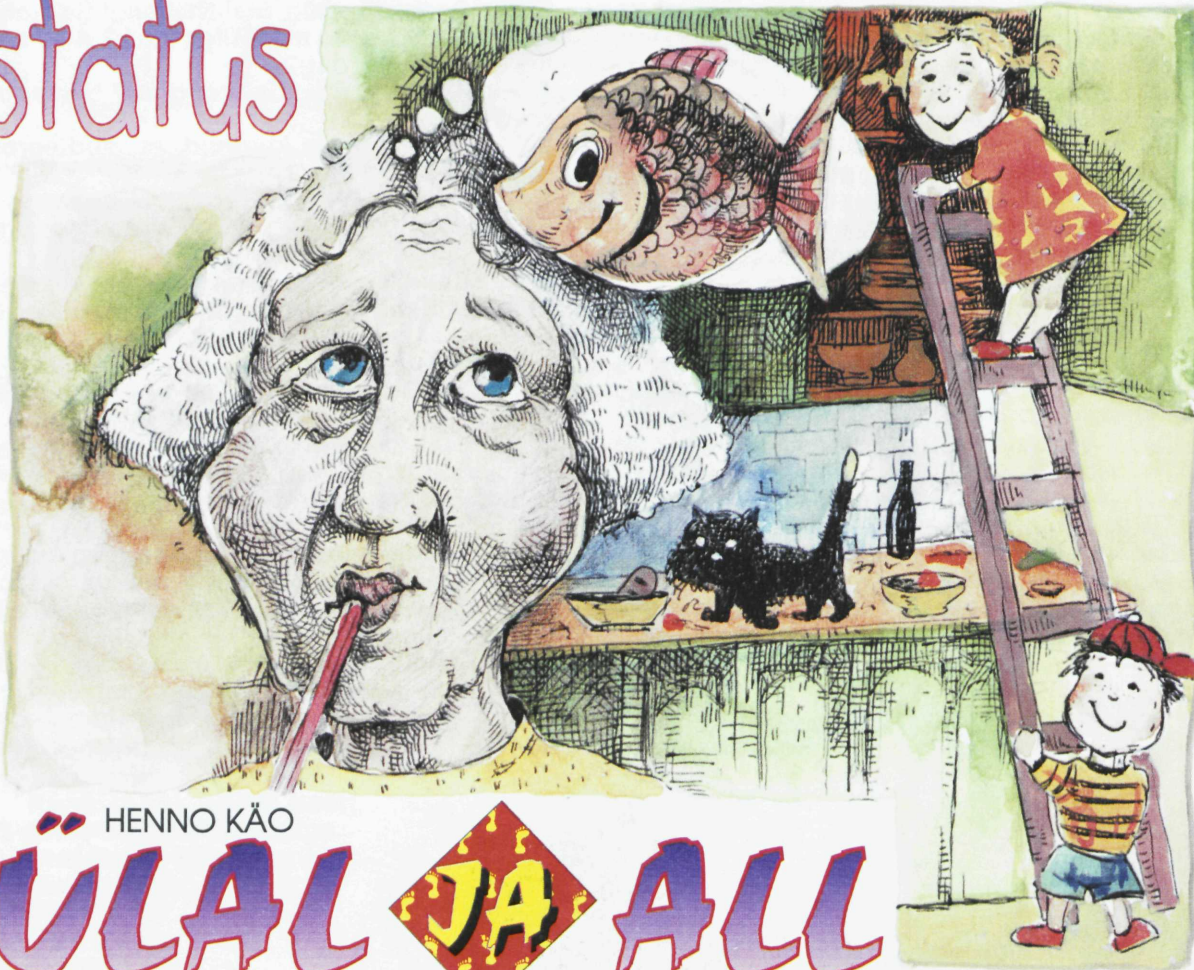
"KA," karjub Ristsõnamõistus.

Vanaema ohkab. Kuidas on võimalik, et suur ei saa väikesest aru? Äkki tahab Ristsõnamõistus KALLi-KALLit? Ta on õrna hingega poiss ja vajab helilitusi. Vanaema kummardab ruttu, et Ristsõnamõistatust kallistada, kuid Ristsõnamõistus vehib kätega vanaema eemale ja röögib: "KA! KA! KA!"

Nüüd on vanaema nõutu. Jonni ei tohi lasta suurendada, kuid "KA" on nagu võõra sõna, võid ainult huupi öelda, mis see tähendab. Näiteks KALA, mida vanaema hommikul praadis? Ristsõnamõistus on ju suur söömamees. Vanaema proovib ruttu, kas mõte läheb täppi ja annab Ristsõnamõistatusele KALA.

Ristsõnamõistus unustab röökimise ja naerab: "KA. KA. KA."

Jumal tänatud, Ristsõnamõistus on jälle lahendatud!

.. HENNO KÄO

ÜLAL JA ALL

Nagu harilikult ikka, oli Ülal ülal ja All all. Ülal olemisest oli Ülal juba üsna tüdinud ja ega Allgi viitsinud enam eriti all olla. "Alt ära!" hõikas Ülal ja vuhises alla. Hädavaevu jõudis All alt ära hüpata. "Teinekord vaata ikka ette," manitses All üles ronides. Redel naksus ja praksus. "Pole võimalik, Ette läks juba koju," teadis Ülal ja seadis ennast all mõnusasti sisse. "Kas tõesti?" imestas All. Ta oli juba üles jõudnud. "Äkki peaksime meiegi koju mine-

ma? On vist juba hilja."

"Pole justkui näha," ütles Ülal alt ja vaatas ringi. "Ega Hilja nii vara tule. Aga ta lubas pärast tulla küll."

"Ootame siis ära," otsustas All ülal, "ja mängime veel natuke."

"Mis mängu?" küsis Ülal alt.

"Ikka sedasama, et sina oled all ja mina ülal," hüüdis All ülalt.

"Hea küll. Aga pärast mängime jälle nii, et sina oled all ja mina ülal," nõustus Ülal all.

TESSA

TÖNU SEERO

"Sa võiksid ikka ise ka midagi teha, näiteks oma tuba koristada," ütles ema Sandrale. "Ma ei jõua kõike sinu eest ära teha."

Sandra ei tahtnud küll ennast sugugi liigutada, kuid ta võttis siiski jõu kokku ning hoolitses aeg-ajalt oma asjade eest ise. Mõnikord pesi oma taskurätti. Mõnikord triikis seda. Või tõstis toas asjad ühest kohast teise, palju paremasse kohta.

Vahel oli see kõik päris väsitav ja ajas vihale. Seepärast noomiski tüdruk ükskord koera, kes muudkui ta jalus kargles: "Tessa, ära sega mind kogu aeg. Sa võiksid enda asjade eest natuke ka ise hoolitseda!"

Kui Sandra õue läks, hüppas Tessa kraanikaussi, keeras käpaga kraani lahti, valas oma kaussi vett ning viis kausi oma söögikohta. Siis läks ta külmkapi juurde, avas selle ning võttis nii palju vorsti, kui seal oli. Kahvlitnuga ei hakanud Tessa võtma, kes neid pärast puhtaks peseb.

Koer sõi ja jõi ning tundis end pärast sööki üsna hästi. Ta laskis natuke aega leiba luusse ning otsustas siis välja jalutama minna. Kõigepealt kamis ta muidugi oma karva läikivaks, ega siis inetuna või end teistele näidata.

Üksest väljasaamisega tekkis raskusi, kuid koer oli kaval: ta helistas naabritädile, kelle käes oli üks korterivõti, ning palus end välja lasta. Naabritädi algul ehmatas, kuid kuna Tessa ütles, et tal on suur-suur pissihäda, siis ta siiski tuli ja tegigi ukse lahti.

Tessa sai välja, õiendas oma asjad ja mõtiskles, mis edasi teha. "Ma pole kunagi Tartus käinud," mõtles ta. "Keegi mind sinna ei vii, pean ikka ise minema."

Läski rongi peale, tõsi jah, ilma pileti-ta. Puges pingi alla ja oli seal hästi tasa.

Vahepeal oli Sandra koju jõudnud. Ta hüüdis koera. Tessat ei tulnud. Tüdruk avas külmkapi ja märkas, et vorst on kadunud.

Vanemadki saabusid koju ning küsisid koera järele. Sandra kehitas õlgu.

"Ta ei saa ju välja läinud olla," ütles isa. "Tal polnud võtit."

Telefon helises. See oli naabritädi, kes küsis, kas Tessa on juba tagasi või on tal veel mingeid tähtsaid käike.

"Mis?" küsis isa.

"Issand küll," karjatas ema.

Nüüd tundis Sandra, et ta peab kõik ära rääkima. Tema oli ju Tessale öelnud, et tehu ise ka midagi.

"Nüüd peame kõik midagi tegema," ütles isa. "Näiteks mõtlema." Ta mõtles natuke aega ja ütles siis:

"Ma tean, kuhu ta läks. Tessa sõitis Tartusse. Ülikooli. Me oleme ju kogu aeg rääkinud, et Tartu on tark linn ja tark koer tahtis seda linna oma silmaga näha."

Isa helistas Tartu Ülikooli rektorile ja küsis, kas kella all on ühte koera nähtud.

"Praegu teda seal ei ole, aga ta oli küll," vastas rektor. "Me vestlesime pisut ja siis ta sõitis tagasi. Varsti peaks ta kohal olema."

Kibekiiresti sõideti rongile vastu. Rong tuligi. Ja näe imet, kõige kiiremini sai sellelt maha Tessa – ta õiendas oma asjad ning tuiskas siis vastuvõtjaid tervitama.

"Auh," ütles koer, ja lisas: "Auh-auh!"

See oli ilusti ja targalt öeldud.

MILVI PANGA

Piinlik lugu

PAPA KOI JA MAMMA KOI
KÜLASTASID PAPAGOID.
TAHTSID SINNA JÄADAGI
NAGU NEIL ON KOMBESK.
PAPAGOI KUID NÄITAS UST:
"KUMBKI EI JÄÄ HOMSEKS!"

MILVI PANGA

Sinul on oma käekiri

SINUL ON OMA KÄEKIRI,
SALADUS, SU ENESE MOODI.
JÄNESE JALAKIRI ON VAID TEMA
JÄLGEDE MOODI.
SALAKIRI KÕLAB NII SALAPÄRASELT,
NII KÄE- JA JALAPÄRASELT.

MILVI PANGA

Kuurid, kuurid

PUUKUURIS HOITAKSE, LÕHUTAKSE PUID,
PUUKUURIST TOIDETAKSE PLIIDI- JA AHJUSUID.

PAADIKUURIS NÄED SINA TAVALISELT PAATE,
TÖLLAKUURI TÄNAPÄEVAL MÕNI KUHJAB PEETE.

RAVIKUURIS RAVITAKSE HAIGETSAANUD LUID,
IGASUGU HÄDISEID, HOBUSEID JA MUID.

AUTOKUUR EI KÕLA HÄSTI. AUTOL ON GARAAŽ.
SEE, KES MUHKU KUURIS HOIAB, SEE ON AJAST MAAS.

Illustreerinud PIRET RAUD

AIN VÄÄT

Koerailm

VÄLJAS ON KOERAILM.
VÄLJAS ON MÄRG, ON KÜLM.
TAEVAS ON VESIHALL,
VIHM SAJAB SORINAL.

VÄLJAS ON KOERAILM,
KOER ON ULUALL;
VÄLJAS ON KOERALGI KÜLM,
KUI ON KOERAILM.

AIN VÄÄT

Paisjärv

JÄRVEST JÕGI VOOLAB LÄBI,
HÄIRIDES NII JÄRVERAHU;
VOOLAB OTSE JÄRVEST LÄBI –
JÄRVE ÄRA TA EI MAHU.

AIN VÄÄT

Heliredel

ÜMBERRINGI KÕIK ON VAKKA,
KASVÕI ISE LAULMA HAKKA!
HELI MAGAMA LÄKS LAKKA,
REDELIGI TÕMBAS TAKKA.

PIDULAUD METSAS

Mõnikord juhtub, et talveks sajab lumi maha. Ennemalt oli talvel ikka maa valge, nüüd enam alati pole. Aga jänes metsas muutub endistviisi valgeks, rabapüü niisamuti, ja midagi head nendel lumeta talvest küll oodata ei ole. Kuhu sa kotka või kulli silma eest ikka musta maaga peitu poed. Teisest küljest jälle muudab valge lumevaip ka nähtamatu metsaelu nähtavaks – või loetavaks – märkide tõttu, mis keegi endast lumele jätab.

Lumekirjad on huvitavad lugeda. Kohe pärast sadu on neid vähe, sest loomad ei taha siis liikuda ja ikka nende jäljeridade pärast, mis jäävad. Õige pea ajab tühi kõht siiski pelgupaigast välja.

Ühel ammusel ajal sattusin Aegviidu kandis, Mustjõesel, äsjasurnud

põdrale. Astusin paljukäidud teed raudteejaamast lõuna poole ja nägin risti üle tee minevat vererada ning põdra jälgi. Sealsamas ligidal põdrapull maas oligi. Tollal oli metsades palju põtru ja palju jahimehi. Et asi minusse ei puutunud, siis kõmpisin edasi – külalaps leiavad oma jahisaagi üles. Kaks päeva hiljem, kui jälle rongile tulin, leidsin, et põder oli ikka veel seal, silm peas hall ja kere veidi pundunud. Nii kattis keegi talve hakul sealsele metsarahvale pidulaua. Esimesed külalised, nagu pea selgus, olid muidugi rongad, sest nemad teavad hästi, mida tähendavad pussipaugud metsavaikuses. Lume tulekul, mõni päev hiljem, hakkasid selguma järgmised pidulised. Algul tuli kärp. Tema jäi terveks talveks. Elas lume all

ja tallas omale lumme võidunud raja, mis kasinasti kümme meetrit pikk. Nugis ja rebane tulid ja läksid, ei teagi, kumb kumma kohale juhatas. Mõnikord näib, vähemasti jäljeridade järgi otsustades, et neil oleks nagu lausa ühiseid asju ajada (pildil), ainult et nugis, kes puudel liikudes end kindlamini tunneb, armastab rebase sirga-sorgaga võrreldes maa peal otsejoont. Paaril korral luusis põdrakorjuse juurde ilves, aga püsikülalist tast millegipärast ei saanud. Tuhkrule jälle ei sobinud nähtavasti nugise lähedalolu – ikkagi võistlejad toidulaua ääres. Oli ka rohkesti kribukirja tihastelt ja karihiirtelt. Rebaste voormine jätkus terve talve, aga see ei paistnud oluliselt heidutavat seal-samas rabamännikus elavaid tetri, sest ikka sattusin nende värsketele

magamisasemetele lumel. Õhtul kukutab lind end lennult kohevasse lumme, magab seal mõnusasti öö ja vurtsatab siis jälle lendu, et minna kuhugi kasepungi nokkima. Lumme jääb siis tast kaks auku, üks tulekust ja teine minekust ja minekust jäänud augu juures on alati hästi näha tiivasulgedest lendutõusmisel jäänud kriipsukesed lumel. Märtsikuu algul jõudsid sündmuspäigale hundid ja monteerisid põdra luukere koost lahti. Sealpeale viisid minu rännakud mind teistele radadele ja ma ei saanud enam jälgida peosaali külalisi ega nende kombeid. Karmid ajad said mööda, lumekirjad haihtusid koos lumega ja metsloomadele pani saabunud kevad uued kohustused.

FRED JÜSSI

Suitsune LUGU

IRA LEMBER

Klassis valitses selline kära, et kui õpetaja sisse astus, pani ta käed kõrvadele.

"Tasa, tasa! Ja selgitage mulle, mis lärm siin on?"

Nüüd läks niisuguseks suminaks, justkui oleks mesilassülem klassi pääsenud.

"Rääkige ükshaaval, muidu ei saa midagi aru!"

"Õpetaja, Paul teeb ja salgab!" ütles Riin ning vaatas süüdistavalt Pauli poole.

"Kitupunn!" heitis Erik Riinile ette.

"Kaevata pole ilus," ütles Pauli pinginaaber Peeter.

"Aga mina nõuan selgitust!" pidi õpetaja meelde tuletama.

"Mina selgitan!" tõusis Kaie otsustavalt püsti.

"Kaebupunn!" kostus mesilassülemi keskelt.

"Mina ei kaeba ju... tahtsin hoopis küsida... õpetaja, kas teise klassi õpilane tohib suitsetada?"

"Loomulikult mitte! Suitsetamine on kõigile kahjulik. Lastele on see aga rangelt keelatud."

"Minu vanaisa ütleb, et kui väike laps suitsetab, siis jääb tema kasv kängu," teatas Ivo valjul häälel.

"Eks me siis näe, kas Paul jääbki väikeseks," mõistatas Riin endamisi.

"Tule, Paul, siia, meil on vaja rääkida!" kutsus õpetaja patuoina klassi ette.

Punetav Paul tõusis oma viimasest pingist ja sammus pikkamööda ette.

"Kas sa suitsetasid?" küsis õpetaja.

"Ei," raputas poiss pead.

"Valetab! Tal on ju suitsulõhngi riietel!" hüüdis keegi ninatark.

"Mina ei kannata selle suitsuhaisu pärast enam tema ees istuda!" teatas Riin nina kirtsutades.

Ka õpetaja tundis nüüd suitsulõhna ja päris: "Aga miks sa siis suitsu järgi lõhnad?"

"Meil pliit ei tõmba. Suitsu tuleb sisse," tunnistas Paul häbelikult maha vaadates.

Klass pistis jälle käratsema.

"Ise suitsetab ja luiskab ka veel!"

"Valetab!"

"Vassib! Seda ei usu keegi!" Suurpaneelmajade väikesed elanikud ei teadnud ahiküttega kaasas käivatest muredest ja rõõmudest mitte kui midagi.

Kuid õpetaja teadis.

"Miks te korstnapühkijat ei kutsu?" küsis ta asjalikult.

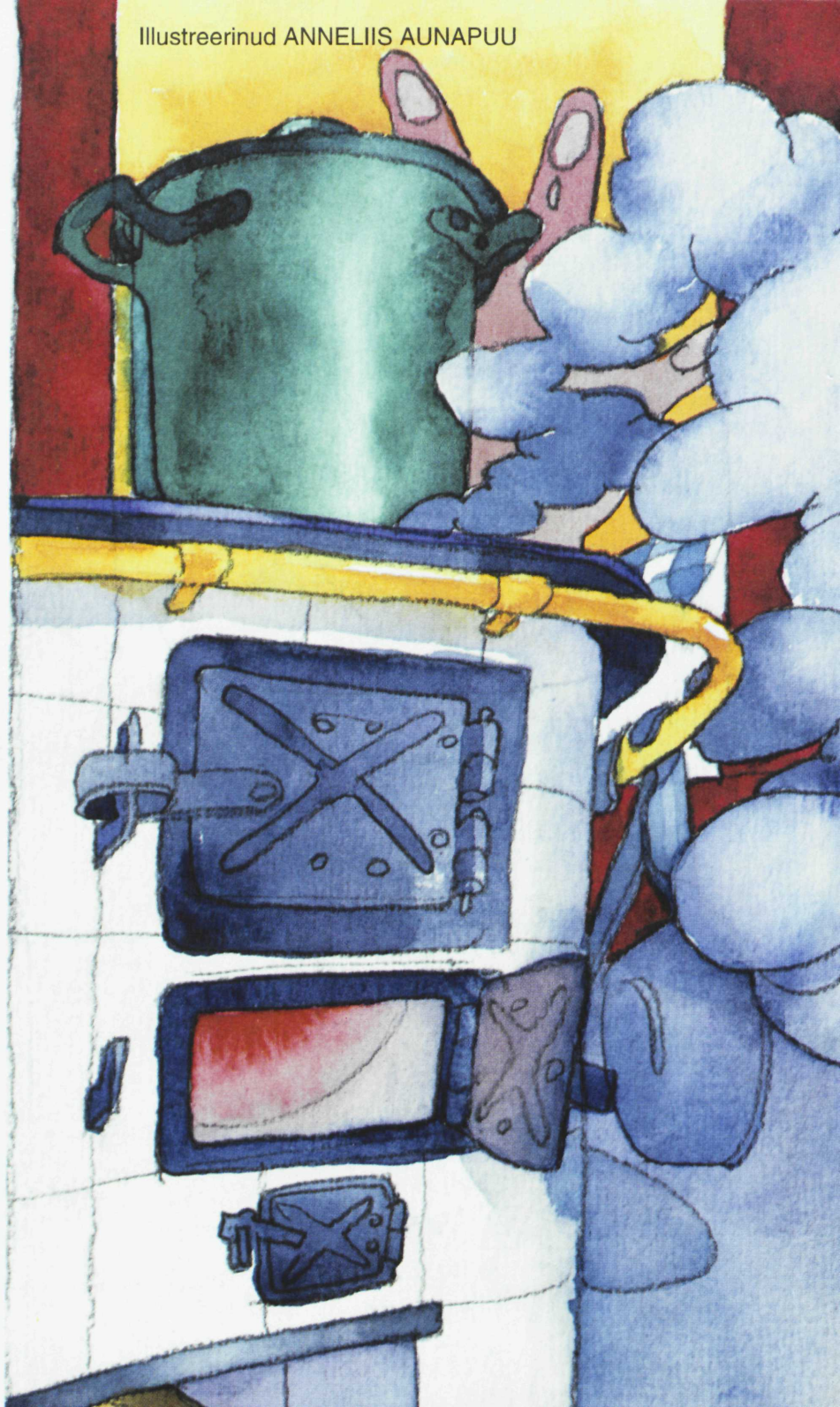
Ja sama asjalikult vastas Paul:

"Kutsusime küll, aga nädalavahetusel ta ei tööta. Täna lubas tulla."

"Siis on hea. Kindlasti saate pliidi tõmbama ja kõik on jälle korras," ütles õpetaja Paulile sõbralikult. "Istu nüüd pinki tagasi."

Paul sammus reipalt tagumise pingi poole. Ta põsed aga õhetasid nüüd nii soojalt, just nagu istunuks ta äsja põleva ahjusuu paistel.

Illustreerinud ANNELIIS AUNAPUU

Talvised KÜLALISED

JAAK RANNAP

Talvisel koolivaheajal sai Pärt jälle maale vanaisa juurde. "Vanaisa, mis sul uudist on?" oli Pärt kiire pärima. Vanaisa silus habet. "Orav tegi kuurilakka pesa, rahn põristab jälle elektriposti otsas trummi, aga kui pimedaks läheb, käivad kitsed ja jänesed kella helistamas." Pärt tegi suured silmad. "Kuidas väike jänes uksekella nupuni ulatub," imestas ta esimese hooga, jäi aga siis mõtlema. "Vanaisa, sul ei ole ju ukse küljes kellanuppu! Sul ei ole uksekella ka. Kellad, mida külaline helistab, on linnakorteritel. Õigus ju?" Vanaisa muigas. "Las tuleb õhtu, siis vaatame." Talvapäeval on õhtu kiire tulema. Pärt tõi koos vanaisaga kaevust vett, tassis kööki sületäie ahjupuid ja kaks sületäit pliidipuid, tegi keldrimäelt kelgusõitu, kaevas kuuri taha hange tunneli ja oligi videvikuaeg käes. Vanaisa oli vahepeal kartulid ahju kuuma tuha sisse pannud. Tuhakartul oli Pärdi lemmikroog. Linnas seda ei saanud. Pärt kopsis parajasti noaseljaga kuuma kartulit puh-taks, kui akna poolt kostis vaikne till-till. "No näed, tule vaatama," ütles vanaisa. "Esimene külaline on juba kohal." Kahkjäs lumevalguses joonistus

selgelt välja metsapoolne võrkaed, paljuharuline lumme torgatud õunapuoks ja kitse kogu. Kits nakitses oksa kallal. Till-till tegi kelluke ikka ja jälle. Taiplikul Pärdil oli nüüd asi selge. "Vanaisa! Sul on siin kardina varjus väike kelluke!" "Kalamehe varustuse hulgast," ütles vanaisa. "Pimedas jõe ääres saab sellest märku, kui lut-sukala põhjaõnge otsa hakkab." "Ja kellukese küljest läheb nõor oksa külge?" "Peenike vasktraat. See on nõorist parem." "Kui nüüd kits või jänes või keegi veel oksa sööma tuleb, siis kelluke heliseb?" "Täpselt," kinnitas vanaisa. "Ise kuulsid." Kuu oli pilve tagant välja pugunud. Lumi sätendas. Selle sätenduse keskel kõndis heledat tagapeeglit välgutades kõrgejalgne kuju ning uuesti tõi kelluke kuuldavale vaikse helina. "Vanaisa, miks sa seda tegid?" uuris Pärt, kes kõike teada tahtis. Vanaisa silus habet. "Kolmel põhjusel. Esimene põhjus: kui aia taha õunapuude alla harvendusoksi lõigata, ei kipu metsloomad puu enda kallale. Teine põhjus: mul kena aknast vaadata, kui kelluke külalisest märku annab." "Aga kolmas põhjus, kolmas põhjus?" nõudis Pärt. "Kolmas põhjus arva ise ära." Pärdi nägu läks pikkamööda naerule. "Kuule, ma vist juba arvasingi." Nina vastu aknaruutu jäi püsima Pärt järgmiseks kümneks minutiks paigale.

KRISTEL NEILAND

11a
Huvid:rattasõit, ratsutamine, tants.

MERILIN NEILAND 8a

Tiigi 7 - 11 Voka
EE2023 Ida-Virumaa
Huvid:kleepsud, ratsutamine, "Täheke".

MART KIVISTIK 10a

Maidla k., Maidla vald
EE2050 Ida-Virumaa
Huvid:loomad, ratsutamine, kardisõit.

KAILI KLIIMASK 13a

Lähte 18 - 5, Lähte skj.
EE2402 Tartu mk.
Huvid:udukad, kirjasaõbrad, sport, muusika.

LIINA KARGAJA 11a

Lüllemäe skj.
EE2524 Valga mk.
Huvid:sport, muusika.

KRISTIINA JÜRISOO

Kuremaa skj.
EE2360 Jõgeva mk.
Huvid:kleepsud, albumid, üllatusmuna.

KATRIN TAGEL 13a

Vastse-Kuuste skj.
EE2605 Põlva mk.
Huvid:kleepsud, tennis, muusika.

ANDRES JAKOVLEV

10a
Paldiski mnt. 61 - 17
EE0006 Tallinn
Huvid:mustkunst, mündid, kommipaberid, lugemine.

TEEME LAHTI POSTIPAUNIA

Seekord on postipaunas Paide Gümnaasiumi II c kl. tööd

KUIDAS ME LUULETUST KIRJUTASIME

Meie õppisime leidma riimuvaid sõnu. Leidsime palju selliseid sõnu ja otsustasime siis ise luuletuse teha. Esimesed kuus rida kirjutasime kogu klassiga, lõpu luuletusele mõtles iga laps ise. Luuletused said väga toredad.

SIILI KODU

Siil elab metsas sügaval, vana suure kännu all. Läksin õhtul siili koju, siilil oli väike poju. Väike poju juba tudus, aga ema ikka kudus.

...Hommiikul, kui ärkab poju, väga hea on siili tuju. Sokid, sallid saavad valmis, pojule on emme kallis. Abistada ema tahab, see on natukene paha. Ajab sassi lõngakera, see ei ole pojust kena.

Piret Veskimäe

...Kudus sooje kindaid, salle, et saaks teha lumepalle. Poju nägi kaunist und – kõikjal sadas pehmet lund. Tema hullas lume sees nagu väike vahva mees.

Rauno Rikk

...Kudus talle villast sokki, selleks kulus mitu tokki. Sokid tulid ilusad, siilipojul sobivad. Siilipojul rõõmus meel, tatsab sokkis mööda teed.

Triin Kärt

...Lõpuks valmis sokid-kindad, mida poiss nii väga hindas. Tutimüts ja pehme sall, poju nagu lõngapall. Nüüd võib jääda talveunne, küll on soe ja mõnus tunne!

Märt Olde

...Ema kudus villast sokki, poju pani koolist poppi. Koju tuli siili isa ja ta tõstis suure kisa. Miks ta poju pole koolis, pikutab ta kiiktoolis? Ema kaitses siilipoega väga alandliku moega, ütles: papa, ära kära,

koolipäev jäi täna ära."

Karmen Tamm

...Ema kudus kampsuni, kraega lausa ninani. Oues vinge, tuuline, kampsuniga tuline.

Roland Kozlov

...Hommiikul, kui poju tõusis, kõht tal kohe süüa nõudis. Täitis kõhu niks ja naks ja siis kohe õue läks.

Raido Saar

REBASE ÕPPETUND

Kaval ja nutikas punasaba, iga linnu, looma tabab. Aga kord ka tedagi, otse teolt tabati. Siis, kui kanu varastas, vares puul parastas: "Et sa ial ka ei õpi! Ära oma nina topi sinna, kus on kanala, muidu oled manalas."

Monika Raud
Tartust

MINU SÕBER

Anu mulle sõber hea, kasvult mulle üle pea. Üheskoos meil olla tore, tülisid meil üldse pole.

Matkasime suvel koos. Alati me mänguhoos. Mulle sõber kallis ta, tema hoolib minust ka.

Lisane Timberg
Pärnjõe Põhikoolist

MINU SÕBER

Minu sõber on karvane ning must, temaga hullata on suisa lust. Sõbra karvad on pikad ja maani, õhtul pean temaga mängu-plaani.

Mu sõbra nimi on Pontu, ta kõrvad jäävad toredalt lontu.

Diane Banhard Pirita
Majandusgümnaasiumist

Liisa Pall 7 aastane.

JÄÄKOSKLAD

Väikese Henu kodu on Rannakülas, Viirelahe kaldal. Meri on Hennul päris õue all, paistab kätte aknast ja uksest.

Hennule meeldib kõige enam jälgida linde, keda lendab ja kisab sinetava lahe kohal ja istub siraval kruusakaldal ning kividel. Hennul on oma lemmiklinnud – kosklad, suured pardid. Kosklad on küll merelinnud, aga poolenisti kodulinnud ka, sest munevad ja hauvad toa taga koplis, vanade sangleppade okste vahele üles seatud suurtes kastides ehk kongides. Henu isa viis need leppade otsa. Sellepoolest, et inimese tehtud kongis pesitseb, on koskel natuke kuldnoka või tihase sarnane, aga ikkagi veelind, elab merel, sukeldub sügavale ja püüab kala ning pojadki kasvatab merel üles. Pesakasti munemine nad Henu meelest huvitavaks teebki.

Kui päike kevadel kõrgemalt käib, lume sulatab ja lahe jäässe tekivad esimesed sinetavad lahvandused, tulevad kosklad. Need on jääkosklad. Kui kosklad kohale jõudnud, läheb lahel mölluks. Henn istub kivil ja vaatab, kuidas valgekirjud isakosklad tuiskavad vett mööda nii et vahutav vagu järel, kaklevad ja kupatavad üksteist emade juurest eemale. Emalinnud on hoopis tagasihoidlikumad, sulestikki pruunikashall. Emalinnud otsivad pesapaika, lendavad leppade ümber, istuvad kongide katusele, pistavad pea lennuavasse, käivad seeski ja valivad, missuguse keegi omaks võtab. Vahel läheb lepa otsas tüli lahti: mõni kong meeldib mitmele kosklamammale. Siis juhtub, et mõni kärsitum lind sikutab teist tukkapidi pesalt, et ise munema pääseda, kolmas ema istub veel järge oodates kasti katusel.

"Ei tea, mis neil arus on, mõni kong seisab tühi, kõik kipuvad ühte!" kurdab Henn isale.

Isa võtab redeli ja ronib vaatama, kuidas pesa, kuhu mitu lindu mune-
mas käib, välja näeb. Isa leiab, et pesas on mune liiga palju, terve kuhi. Nii ei tule haudumisest midagi välja. Isa loeb ligi paarkümmend suurt hallikasvalget muna korvi, linnule jätab paraja jao. Henn ronib ka koskla majja piiluma: kosklaemad on pesa udusulgedega vooderdanud, et munad ei jahtuks. Hoolsad linnud, leiab Henn.

Tüli pesade pärast lõpeb sellega, et kõige tragim lind tõrjub teised mine-
ma ja asub üksinda hauduma. Et see tal õnnestuks, jäetigi pessa vaid kümnekond muna. Nendest, mis ülearu, küpsetab ema koogi, jagub veel klimbitaignagi jaoks.

Merel jääb vaikseks. Kosklaisad kaovad ulgumerele, emad hauvad. Ligi neli nädalat istuvad nad pesal, kuni munast kostab piiksumist, pisike poeg munakoore katki koputab ja pessa udusulgedesse poeb. Varsti on kõik pojad koorunud.

Mis edasi saab, seda on Henn näinud. Kui poleks näinud, ei usukski: kosklaema lendab ärevalt häälitsedes pesa läheduses ja kutsub poegi ning need hüppavad vups! ja vups! üksteise järel kõrgelt lepa otsast alla.

Isa ütleb, et kosklapiilu elu on karm: peab esimesest elupäevast enda eest väljas olema, sooritama hirmuäratava hüppe, ise alles udusulis ja tiibadeks väikesed viburid. Pesast lahkumisega on rutt, ema kiirustab merele, et pojad saaksid juua ja süüa. Ümberringi aga on ilm täis ohte – lepaladvas valvab vares, kes mahajääja sedamaid napsaks ja ära viiks, õel luusib kaval kass, rannas on luurelennul suured röövlid kalakull ja merikajakas. Ema on poegade pärast ärevil, kord astub ees, siis tõuseb lendu, kutsub ja hoiatab karedalt prägistades.

Õnnelik on hetk, millal piilud vette sulpsatavad, kaovad pea ees vee alla, samas tulevad lupsti! kuppudena pinnale ja ujuvad ema järel kaldast eemale. Pojad pole veel nokatäitki söönud, aga ega ema neile midagi nokka ei pista, kosklapoeg peab ise oskama kalamaime ja vähjakesi tabada. Kes sellega hakkama ei saa, see ellu ei jää.

Henn jälgib kosklaperesid suvelgi, kui need ujuvad kalda lähedal või puhkavad kividel. Henn loeb poegi. Kevadel oli neid emade järel kaheksa-üheksa, jäi aga sügiseks, juba enne, kui rannast kadusid, järjest vähemaks. Linnu elu on tõesti karm.

Nii kordub kosklatega Viirelahel igal aastal.

HARRI JÕGISALU

Joonistanud REET REA

Joonistanud JUSS PIHO

Ka suusatamisel, kelgutamisel ja uisutamisel tuleb jälgida liiklusohutuse reegleid. Näiteks vastutuleva suusatajaga kohtudes tuleb astuda veidi paremale.

Eriti palju juhtub õnnetusi mäest laskumisel. Enne tuleb veenduda, et sa ei sõida maanteele, inimeste sekka või vastu puid. Viisakas pole karjuda: "Alt ära!"

Maantee ületamiseks tuleb suusad ära võtta, seejärel vaadata vasakule, siis paremale. Ja kui ohtu pole, minna üle maantee.

Uisutada tohib küll ainult uisuväljakul.

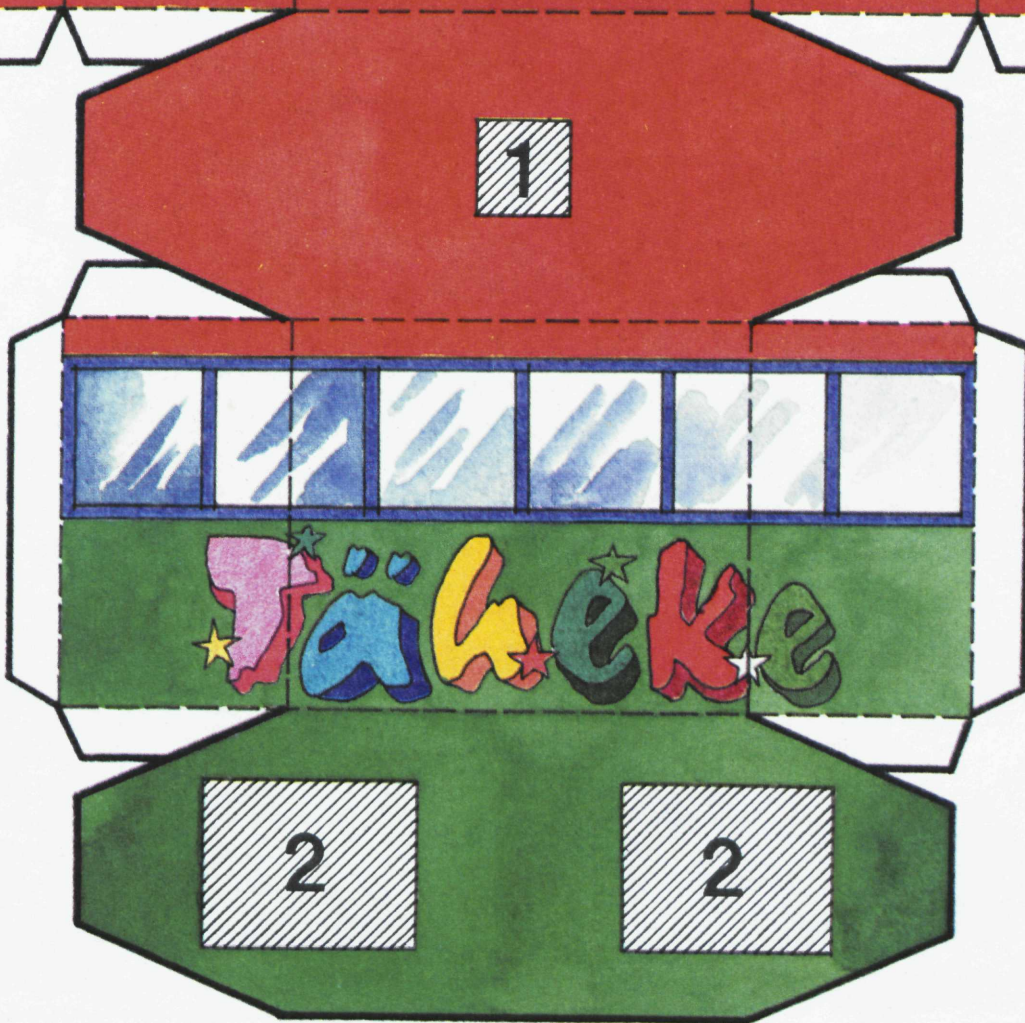
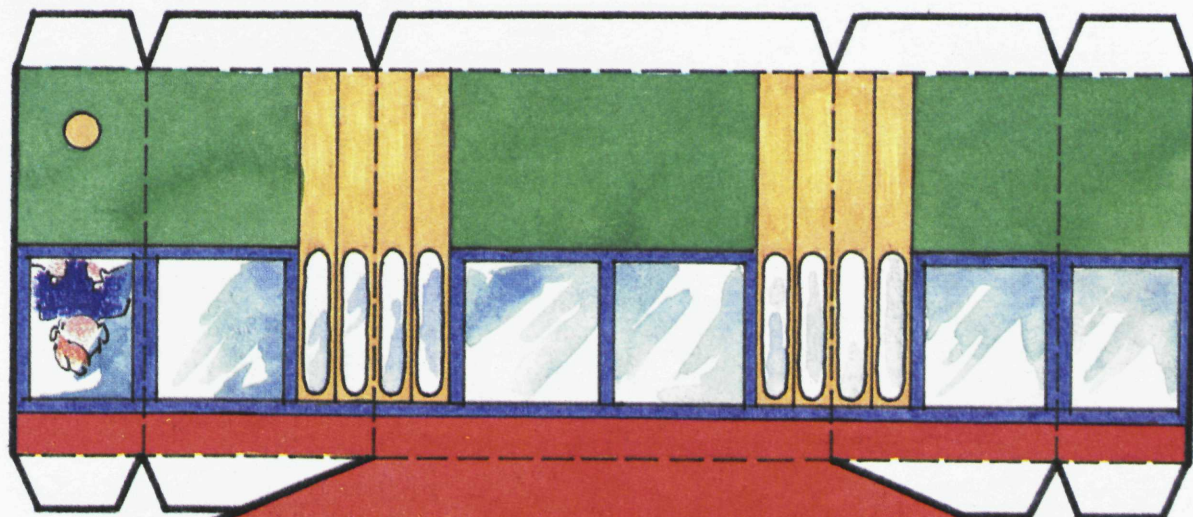
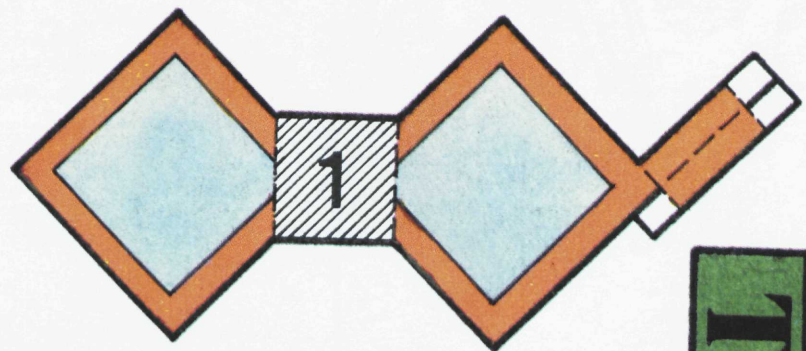
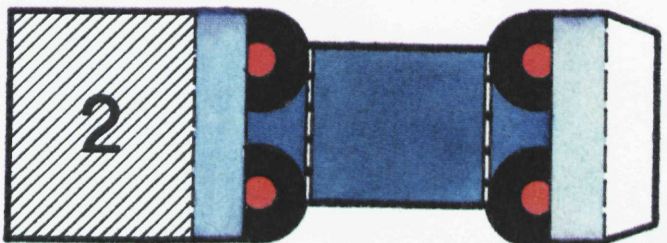
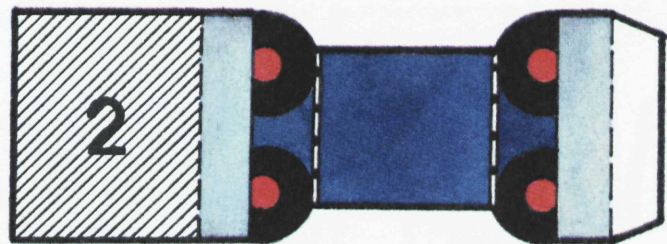
Uuri nüüd seda talvist pilti. Kes käitub õigesti, kes mitte?

Loodame, et veebruaris ja märtsis on lund ja saab kõik talverõõme nautida.

Ilusat ja ohutut talvepäeva!

RIIGI MAANTEEMET
LIIKLUSOHUTUS

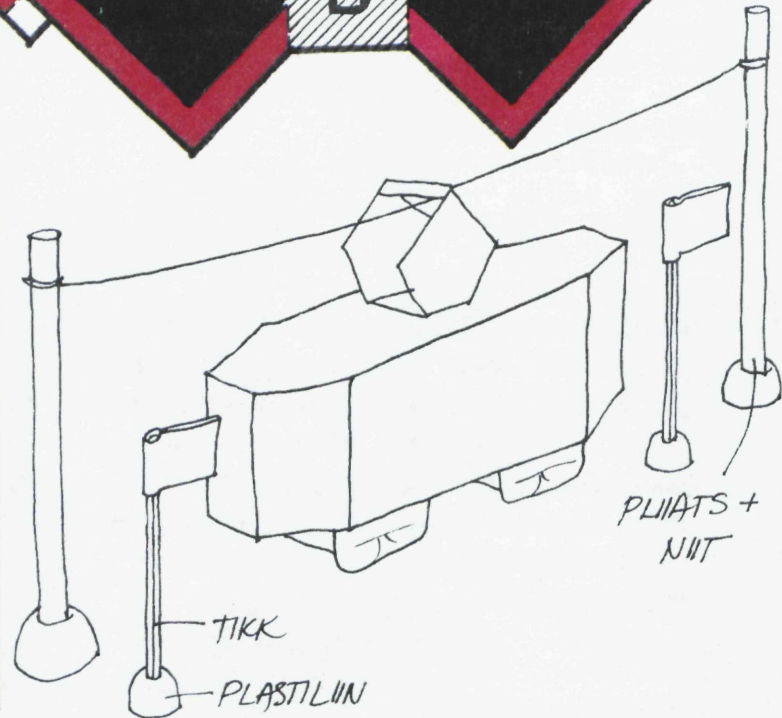
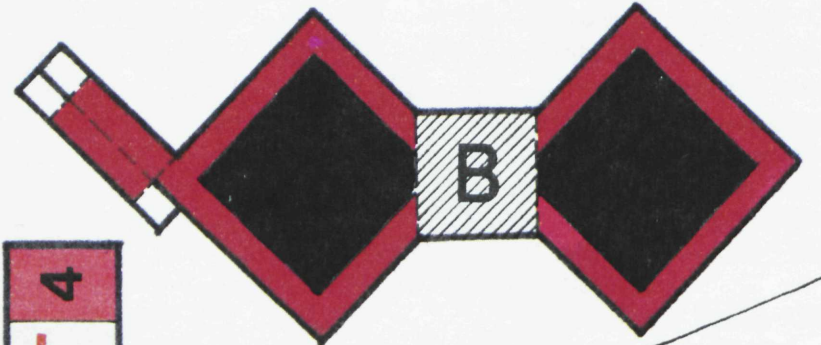
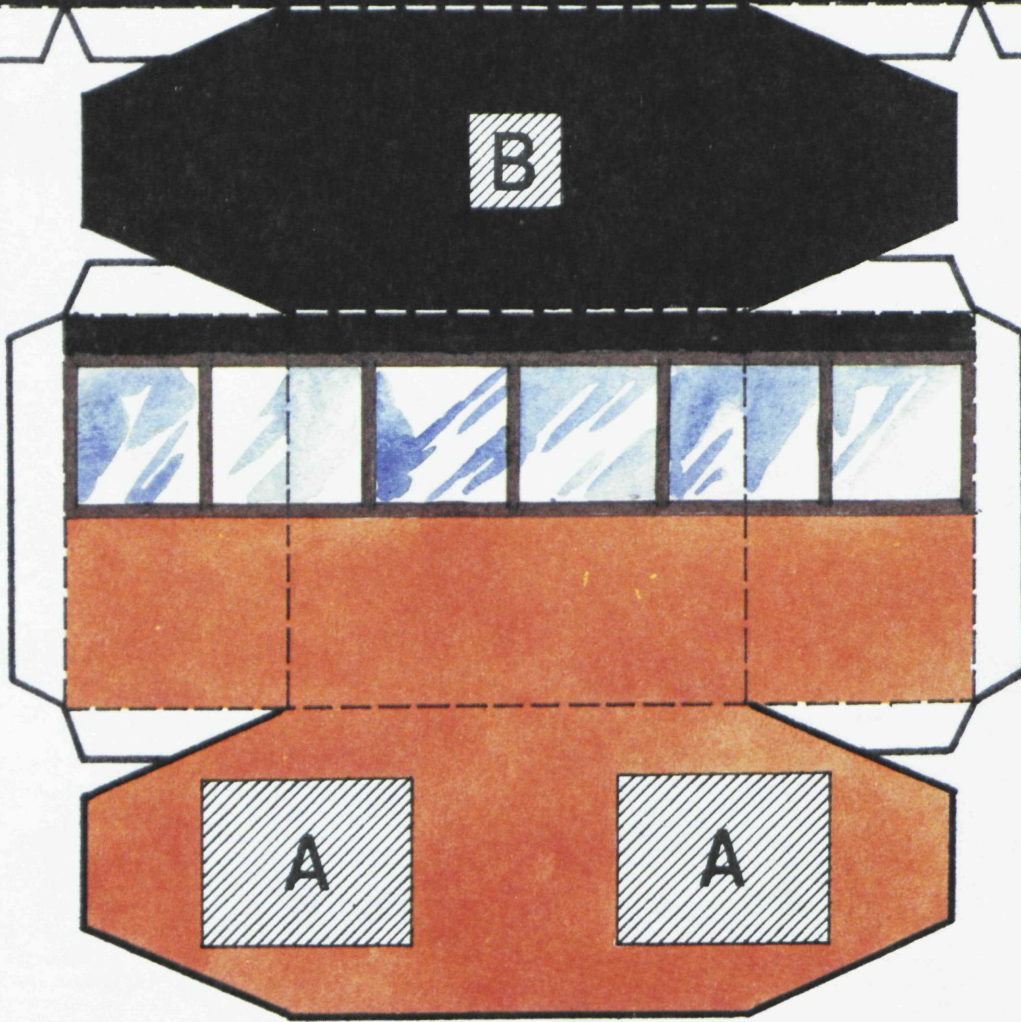
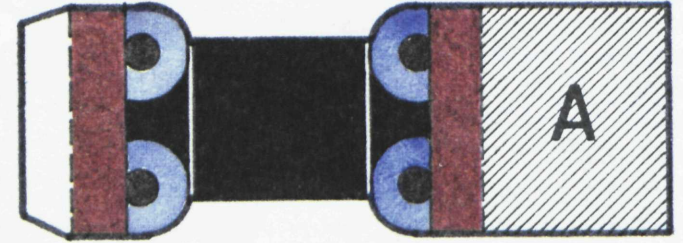
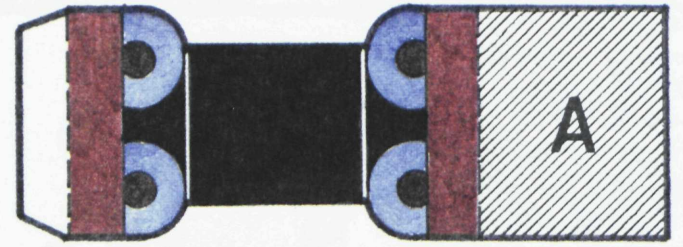
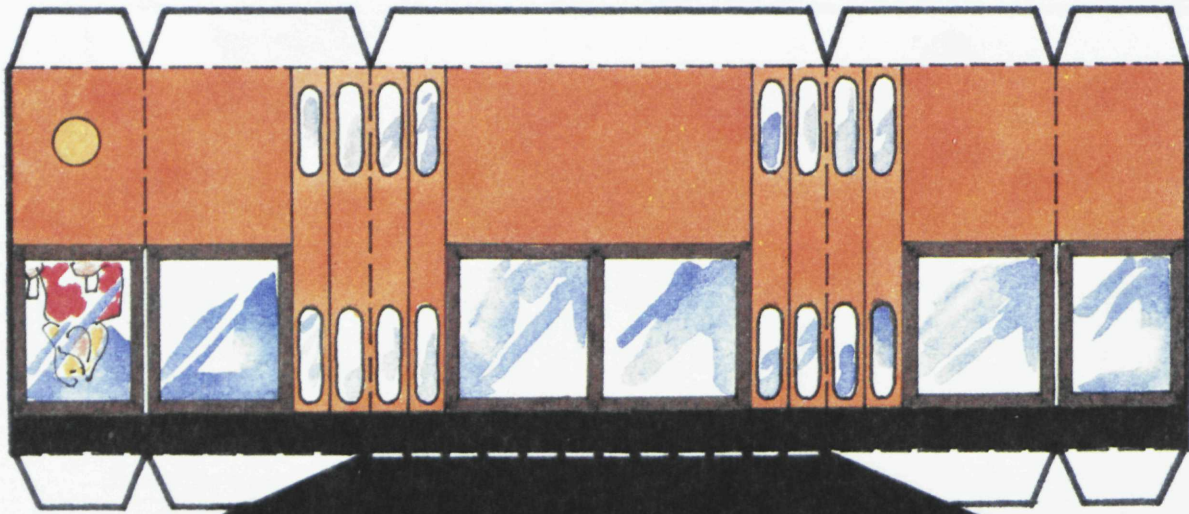

T R A M M

Lõika trammi osad sobivalt poolt välja ja liimi kokku. Rattapaarid kinnita põhja alla ja "sarved" katusele. Trammi peatusesildid liimi tikkude külge ja pane plastiliini abil seisma. Võid trammile ka pliiatsite ja niidi abil (vt. joonist) elektriliini ehitada. Liininiit pista trammi "sarvede" alt läbi.

KRSTIINE LEPIST 9a

Vilina k., Laiuse sjk.
EE2365 Jõgeva mk.
Huvid: ristsõnad, ujumine,
joonistamine.
Vastan kõigile.

LII VAMMUS 13a

Energia pst. 34 - 4
EE2100 Rakvere vald
Lääne-Virumaa
Huvid: kirjajirutamine,
sõbrad. Ootan kirja poistelt
või tüdrukutelt
Rakvere lähedalt.

LY LIIVAOJA 11a

Rahu t. 10 - 15
EE2750 Vastselliina sjk.
Võrumaa
Huvid: klaverimäng, lugemine,
muusika kuulamine

HELLIKE KIMMEL 10a

Spordi t. 20 - 21
EE0013 Tallinn
Huvid: lugemine, reisimine,
kleepekad, udukad, filmid.

SIRET TIKKA 11a

Kalda t. 13 - 12
EE3200 Kärđla Hiiumaa
Huvid: joonistamine, luge-
mine, sport, laulmine.

MARIA-SILVIA KAAREP

6a
Väina t. 4 EE0021 Tallinn
Huvid: ujumine, laulmine,
rattaga sõitmine, joonista-
mine.

ANU MÄGI 11a

Kreegi t. 2 EE2900 Viljandi
Huvid: ujumine, lugemine,
lauljate ja näitlejate piltide
kogumine.

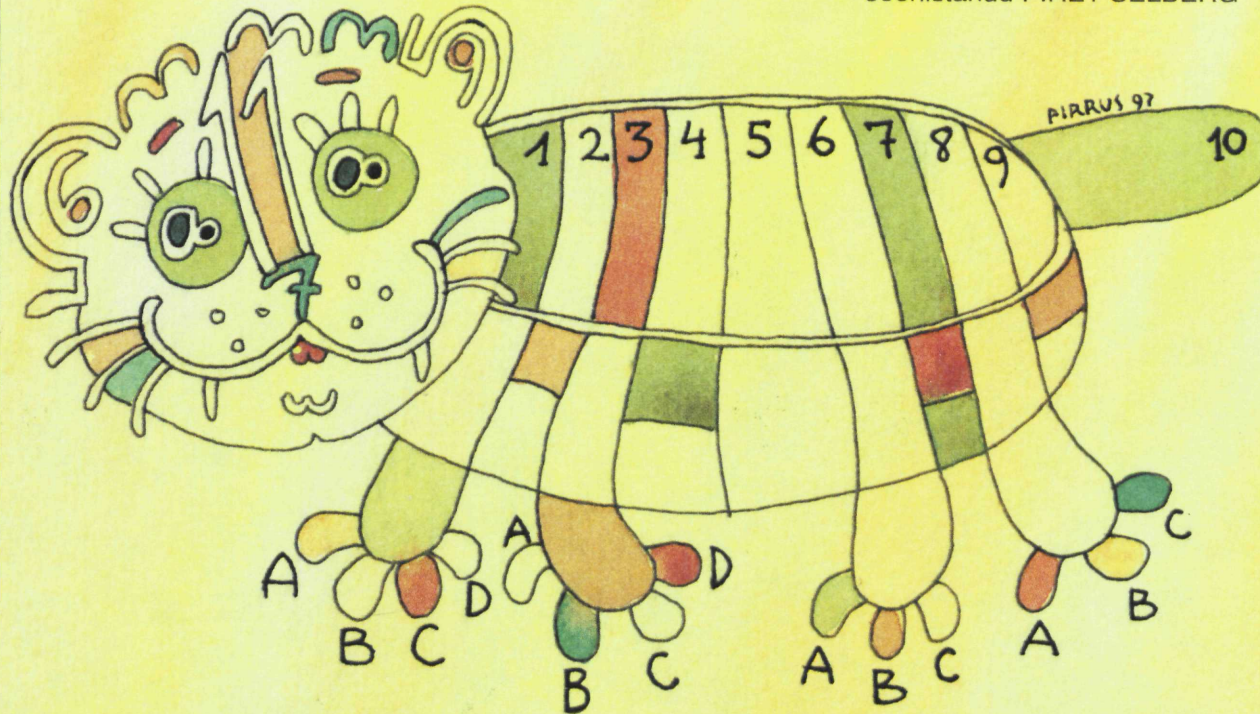
KAIRI SEITON 11a

Martna vald pk.12
EE3182 Läänemaa
Huvid: ujumine, lugemine,
joonistamine,
kirjade kirjutamine.

Kirjastuse "Varrak" kaunid raamatud sarjast "Teadmisjanu"
said loosimisel Triinu Eigi Keila-Joalt, Patküla Põhikooli III kl.
Tõrvast, Raigi Urban Haljalast, Imre ja Ruti Kirikmäe Värskast.

TRIBULISE LOOMA MÕISTATUS

Joonistanud PIRET SELBERG

MINU VANUST NÄED MU NÄOST

ALLA

1. KÜSISÕNA 1.A. ARMAS LOOM 1.B. LEHTPUU 1.C. TULU 1.D. PAKEND 2. LILLE OSA
3.A. LÄTI PEALINN 3.B. RÕIVAS 3.C. EESTI VABA... 3.D. HIINLASTE TÄHTSAIM TOIDUAINE
4. KÜSISÕNA 5. OLEN NÕUS 6. TÜDRUKU NIMI 6.A., 6.B., 6.C. VEEL KOLM TÜDRUKU NIME
7. JÄLLE KÜSISÕNA 8. NUMBER 8.A. POISI NIMI 8.B. TULEB ÄRA MAKSTA 8.C.
MÕISTATA 9. SINUL
PAREMALE 1 - 10 TRIBULINE LOOM

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel. 681 497

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel. 681 495

Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel. 681 495

Printall
Tatari 64
EE0001 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
TIINA
REINSALU

HIND 10 KROONI

HEI, SILMAD SIIA !

Kui sa näitad vanaemalavanaisale seda tagakaant, löövad nende silmad arvatavasti särama. Nii nagu lauamäng "Tsirkus", mille pilt oli detsembri "Tähekesse" tagakaanel, kuulub ka "Reis ümber maailma" meil kõigi aegade enammängitud lauamängude hulka. Seda mängisid vanaemad-vanaisad, emad ja isad. Enamasti koos lastega.

Nüüd on sul võimalus endale see mäng võita. Selleks pole vaja muud, kui joonistada pilt, mis kujutaks midagi kindlalt ühe maailmajao juurde kuuluvat. Pilte ootame 1. märtsini. AS "Rekato" poolt tuleb loosimisele 10 lauamängu "Reis ümber maailma".

REKATO
MÄNGUASJADE HULGIMÜÜK

